

brez šminke

Oprezanje za človekom

Aleksander Stroganov: Ptičeslovje. Režija Zvone Šedlbauer, Mala scena Mestnega gledališča ljubljanskega.

Primož Jesenko

Ptičeslovje (1998), dramski prvenec leta 1961 rojenega psihiatra in psihoterapeuta Aleksandra Stroganova, je ob Kisiku Ivana Viripajeva drugi del rusofilskega uvodnega poglavja v gledališko sezono, s katerim MGL ob prevajalskem eruditu Mihi Javorniku širi razgled na tisto stran dramskega globusa, ki je ob bolj agresivni medijski organiziranosti Angležev, Nemcev ali Norvežanov doslej stal bolj v ozadju. V tem smislu je repertoar MGL edini med ljubljanskimi gledališči odprt na več strani neba – sicer je vedenje o novi dramski pisavi v Rusiji po gostovanju Evgenija Griškovca na festivalu Mladi levi in po številki Maske o »novi evropski dramatik« leta 2001 (postavitvi Nikolaja Koljade v MGL segata v leti 1998 in 2000) v tem prostoru zastalo.

Ptičeslovje razkriva klasično podobo dramske pisave, ki aludira na stanje moralnih vrednot in odzvanja kot korektiv, a ta glas ni pridigarški. Poteka v domovanju, kjer funkcionalna scenografija Špele Puc

na eni steni razpostavi nagačene ptičje trofeje in na drugi slikarije rož, ki sramežljivo asociirajo na vagine – tu splete Stroganov zgodbo usakdanje alieniranosti, ki jo bizarno-nadrealna dvojica posebnežev in običajnež Sava kot modela različnih človeških tipov tudi rešujejo na različen način. Obeta vni Sava Jake Laha v svetleči opravi modnih odtenkov je prilagojeno vpet v »normalo«, ki ji je ključno sevati pravi vtis, čista vest pa pravzaprav ni bistvena. Tatjana Tanje Dimitrievske, avtorica slikarskih tihožitij, ki novinarjev ne spusti k sebi, očitno so izkušnje slabe, in ljubiteljica Mozarta (v izbranem aranžmaju Igorja Leonardija mu pripada komaj prepoznaven glasbeni motiv), je uboga bitje brez kompasa, ki se vključi v ritual dvorjenja tudi v kokošji opravi; Sava jo obhaja z obiski že lep čas, potencialnost

naslednjega skoka čez zakonski plot ga podžiga, a se mu ona izmika. Tudi tokrat se oprezno mystificira pred njim in se krepi z dozami konjaka, a saj je tudi on naslikan kot precejšnji moški šovinist, predvidljiv kujon torej, ki se vdaja Tajčinim kapricam in obilju besed le z enim ciljem v mislih. Biologija med spoloma se zdi preprosta.

Toda medtem ko se želi Sava čim bolj zeliti s svetom, prešuštva so prešla že v rutino, sledita Tajči in njen brat Ljonja, igra ga Jožef Ropoša, liniji zadovoljnega avtizma. Ta svet namreč ni zadosten. In tako konspirativno preračunata poroko v darkerski opravi, Sava, ki je v središču te »prevzgoje srca«, v afektu celo nekaj podpiše. Toda on ni tisti, ki bi lahko razumel negotovo in osamljeno avtistko, ki si nemara želi bližnjega stika tudi s človeškimi tiči, za katerimi »opreza«, čeprav se njen voajerski pristop svetu v resnici umika. Bonvivan, ki se o določenih stvarih ne sprašuje, pade v zanko, kjer je soočen z lastnimi moralno-etičnimi temelji (prijatelj ni, ker ni več skupnih interesov, zakonsko

naveličnost zdravi z družicami, ki prej ali slej privolijo, gmotna preskrbljenost mu je v pomoč, a tudi prav nič več). Ker si ne more ubežati drugače, se vrže skoz okno, v zvezdno noč. Brat in sestra, pomirjena v svojem »ornitocentričnem« okolju, že pred tem sede zaspita na zofi.

Zvone Šedlbauer z dramaturginjo Alenko Klabus Vesel sledi strukturi besedila, in z nekaj krajšavami poveča njegovo elokvenco; ne zahaja pa v formalne eksperimente, pripoveduje zgodbo s podukom in brez »postdramskih« klic, zato učinkuje s specifično nevpadljivostjo (»razumeli bodo tisti, ki razumejo, ostali pač ne«). Kot bi lahko rekli, tudi ta režijski pristop »opreza« za človeškim vedenjem in pripada struji

prekaljenih režijskih mačkov, ki verjamejo v gledališče kot ritualno dejanje, brez poenostavitev in obvozov tradicije. Pravice do te vrste avtizma, ki ga Stroganov razloži kot docela veljavno obliko človeškega obstoja, ne more vzeti nihče.

Jaka Lah kot Sava in Tanja Dimitrievska kot Tatjana v drami Ptičeslovje sodobnega ruskega avtorja Aleksandra Stroganova, ki jo je na Mali sceni Mestnega gledališča ljubljanskega zrežiral Zvone Šedlbauer.